

OBNOVA LESA

33

Na jakém základě můžeme (máme) zakládat smíšený les?

Naše lesnicko-typologická škola byla jednou z nejlepších v celé Evropě. Výsledky rozsáhlé a systematické práce mnoha českých typologů byly použity pro vypracování „Provozních souborů lesních společenstev“. Bohužel, s nástupem normalizace, neodborných kariéristů, mechanizací s holosečemi a se smrkem byly zgeneralizovány do směrnic „funkčně integrovaného“ borového, smrkového, dubového a bukového hospodářství. Tyto směrnice byly více určeny pro plánování, taxátory a taxativní určení, jak obhospodařovat les. Tím utrpěla iniciativa a odpovědnost výkonného lesního hospodáře.

Smíšený les bychom v zásadě měli zakládat s využitím typologického průzkumu, který přihlíží k rekonstruované přirozené skladbě lesů a plně podporovat přirozenou obnovu s vědomím, jak říkají Jihočeši, že „kde se kdo zrodí, tam se hodí“.

Výsledkem práce typologů jsou „cílové druhové skladby“ v rámci cílových hospodářských souborů. Mají směřovat k ekonomicky usměrněné geobiocenóze, biologicky a funkčně optimalizovanému zastoupení dřevin v mýtním věku, odpovídajícímu přírodním podmínkám hospodářského souboru, reálně dosažitelnému za změněných podmínek daných porostních typů. Podle našeho soudu se ve sdělení z předchozí věty skrývá jistý nesoulad: je-li totiž cílová druhová skladba optimalizována ekonomicky, to znamená v některých souborech se zastoupením smrku pronikavě vyšším,

než odpovídá přirozené druhové skladbě (a to řádově o desítky procent, např. v HS 45), pak sotva může jít současně o optimalizaci biologickou a funkční, natož o soulad s přírodními podmínkami produkce, jak uvádějí vysvětlivky v hospodářských doporučeních podle hospodářských souborů a podsouborů (v rozpracování příloh č. 2, 3 a 4 vyhlášky č. 83/96 Sb.). Nicméně berme na vědomí fakt, že typologie lesů vyústila v českém lesním hospodářství ke stanovení smysluplného minimálního podílu melioračních a zpevňujících dřevin (MZD) jako závazného ustanovení lesního hospodářského plánu a tedy i podkladu pro zakládání smíšených lesů, byť stále vzdálených přirozené druhové skladbě lesů.

Protože v podstatě neznáme skutečné kvantitativní zastoupení jednotlivých dřevin v původních přírodních lesích, mělo by, kromě respektovaného závazného podílu MZD, dostačovat nekvantifikované zastoupení jednotlivých dřevin schopných reprodukce na daném stanovišti za podmínky, že tyto dřeviny budou provenienčně vhodné, a to ze souboru dřevin uvedených v cílové skladbě dle souborů a podsouborů. Vzhledem k přirozené i výchovou uměle vyvolané proměnlivosti ve vývoji každé počáteční druhové skladby kultury není vůbec zaručeno, že plánovaného provozního cíle bude skutečně dosaženo, ačkoliv se s ním obnovní cíl shoduje. Je totiž zcela zřejmé, že určitou výchovou lze cílovou druhovou skladbu i při shodě obnovního cíle s ní stejně zvrátit, jako naopak jinou výchovou dosáhnout, i když se obnovní cíl bude od plánované druhové skladby značně lišit.

34

Jaké dřeviny máme kultivovat v přírodě blízkých lesích?

Již jsem uvedl, že přírodě blízké lesy se od lesů přírodních liší zpravidla mj. menší druhovou pestrostí. Tu v podstatě vystihují cílové druhové

skladby cílových hospodářských souborů, zpravidla s nižším zastoupením listnáčů a jedle, než bylo zastoupení v přírodních lesích. Z cílové druhové skladby pro hospodářský soubor můžeme při zakládání smíšených lesů vycházet. Obsahuje hlavní dřeviny a dřeviny přimíšené, resp. vtroušené. Je to většina středoevropských dřevin včetně modřínu, občas zatracovaného některými ekology. Přitom bychom ale neměli zapomínat ani na dřeviny vzácné a ohrožené, stromového i keřového vzrůstu. Jde např. o třešň ptačí, hrušeň planou, jablň lesní, jeřáby, tis a jalovec i mnohé keře, jako např. v některých oblastech dřín, klokoč, brslen a další – kvůli jejich zachování jako botanického druhu, zvýšení estetiky lesa, plodům pro potravu zvěře a ptáků a v neposlední řadě i pro produkci finančně zajímavého dřeva. Některé exoty zdomácnělé nebo introdukované, jako např. dub červený, borovice vejmutovka a černou, jedli obrovskou, douglasku tisolistou a některé další, které se na daném stanovišti přirozeně obnovují, bychom měli „tolerovat“ do zastoupení cca 10 %, o jejich umělé vnášení však v podstatě neusilovat. Přírodní smíšený les se obnovuje všemi místně se vyskytujícími dřevinami „bez ladu a skladu“ většinou bez vůle lesníka, neplánovitě, nahodile, zpravidla skupinovitě, v hloučcích. Jde-li o hospodářské dřeviny, nemůže to, objektivně vzato, ničemu a nikomu vadit, pokud se nechovají invazivně a nevytláčují domácí druhy. Ostatně, kdo dnes ví, co se bude po lese za 100 a více let požadovat. Hlavně se ale s jistotou neví, jak predikované klimatické změny ovlivní budoucí druhové složení lesa. Druhová skladba při obnově lesa by tedy obecně měla být co nejpestřejší.

35

V přirozených podmínkách nedochází k osídlování holin klimaxovými dřevinami?

Dochází. Na to upozornil např. již Melechov v roce 1931. Uvedl,

že holiny nemusí vždy osídlovat bříza a osika, ale i smrk jako klimaxová dřevina. To lze vysvětlit hypotézou, že semena jeho převážně klimaxové populace mají jistý podíl pionýrských genotypů, které na holině vytvoří řídký přípravný porost; ten připraví příznivé podmínky pro další nálety semen z téhož zdroje. Pod ochranou tohoto rozpadajícího se přípravného smrkového porostu, v podstatě pionýrské populace, se poté stále více uplatňují klimaxové typy jedinců (tzv. disruptivní forma přírodního výběru). Ty jsou schopné vytvořit postupem času klimaxové stadium lesa s převahou klimaxových genotypů. K jeho vzniku tudíž dochází s jistým zpožděním, asi o 30 let.

Když se na holině zmladí jiné klimaxové dřeviny, např. jedle nebo buk, může, ale nemusí dojít k podobnému procesu jako v případě náletu smrku na holinu. Pokud se mladý porost těchto dřevin na holině brzy nerozpadá a nevznikne v podstatě situace jako u smrku, pak se populace těchto klimaxových dřevin vyvíjejí dále pod vlivem tzv. genetického posunu „od klimaxové struktury populace k pionýrské“, takže získává povahu „slunné“ populace dané dřeviny. Populace takové klimaxové dřeviny poté projevuje vlastnosti pionýrské dřeviny; mimoto, jak bylo výzkumem zjištěno u jedle, dochází u ní ve vyšším věku ke zhoršení zdravotního stavu a větší náchylnosti k napadení škůdci. Jednorázovou obnovou lesa přirozené druhové skladby na holé ploše tudíž dáváme další generaci lesa růstovou dynamiku lesa přípravného, a tím předurčujeme do budoucnosti existenci souvislých ploch stadia optima, které se vyznačuje minimální ekologickou stabilitou.

K podobnému jevu dochází i při podrostním hospodářství, kdy se nárosty klimaxových dřevin, jedle, buku a smrku, rychle a zcela uvolňují při výšce „po kolena“ při chybně krátké zmlazovací době 5–10 let. Lesníci nárost zpravidla rychle uvolňují s představou, že je mu třeba pomoci k co nejrychlejšímu růstu a co nejdříve jej začít vychovávat, a ne jej „trápit“. To znamená, že zde klesá prostorová strukturalizace porostu, tloušťková a výšková diferenciacie stromů (výšková nivelizace), zmenšuje se genetická proměnlivost, nepřirozeně se zrychluje růst klimaxových dřevin v mládí (změnou přirozeného růstového rytmu) a zvyšuje se podíl pionýrských genotypů v populaci.

36

Zachování genofondu je přece dominantním zájmem lesnictví?

Ano, všeobecně se to tvrdí a je to pravda. Přes 50 let se vyhlašují genové základny, zakládají se a uznávají semenné porosty atd. Zde by samozřejmě měla probíhat běžná přirozená obnova s respektováním ekologických a genetických vlastností dřevin. Genetická rozmanitost je skrytá uvnitř každého druhu a je klíčem ke schopnosti druhu adaptovat se na změny svého okolí (adaptabilita populace je základem „všeho“). Tato variabilita dává jedinou možnost k přežití části populace druhu po katastrofě. Přirozené zmlazení podporuje rozšíření genetické proměnlivosti populace, ale ne při holosečné obnově s ponecháváním výstavek (kromě modřínu a borovice; jedlový, bukový nebo smrkový výstavek je ale předem určen k záhubě!); jejich malá četnost jako semenných stromů, podílejících se svými semeny na vzniku potomstva, působí některé rušivé vlivy. Ty mohou způsobit modifikace genetických struktur, např. snižování nebo přímo ztráty genových variant (genetickým driftem – náhodnými změnami genové frekvence a populačních charakteristik). Proto jsou důležitá všechna opatření směřující k zachování přirozené genetické struktury populací lesních dřevin včetně zachování přirozeného růstového rytmu. Ponechávání výstavek k tomu nepatří. Přísné předpisy o sběru semen a přenosu sazenic nemohou zabránit genetickým posunům, pokud nebude respektován správný vývoj klimaxových dřevin.

Obdobně i umělá obnova může narušovat genetickou integritu, a to sběrem semen z omezeného množství stromů v jednom semenném roce, selekcí sazenic ve školkách ve prospěch vzrůstných sazenic a malými počty sazenic při zalesňování (málo heterogenní populace). Proto současná praxe při obnově listnatými odrostky s několika jedinci na hektar, opatřenými

pochybnými kmenovými chrániči, je a priori z tvarových, funkčních a genetických důvodů odsouzena ke ztroskotání. Kultivace a následná výchova by měla podporovat i potlačené stromy s „opožděným“ vývojem. Lesnická praxe by měla konečně vzít na vědomí poznatky populační a evoluční genetiky a zásadně je respektovat jako základní zásadu přírodě blízkého hospodářství. Pfeffer v roce 1996 řekl: „...poněvadž naše otázka ochrany genofondu – ta je tady nadřazena ochraně lesa jako takové, poněvadž nebude-li ochrana genofondu, nebude tu les, a pak je naše ochrana lesa zbytečná...“

Při umělé obnově je nutné více využívat původních genotypů dřevin, jejichž genofond odpovídá biotopu (typologické jednotce), v němž žily po několik generací. Rovněž by bylo potřebné zohledňovat i expozici, kde mateřské stromy určené pro sběr osiva žily.

37

V přirozeném lese ale také vznikají holiny až do velikosti 0,5 ha?

V přirozených lesích střední Evropy, v rámci malého vývojového cyklu, rovněž vznikají ve stadiu rozpadu holé plochy, ale většinou malé výměry, ne větší než cca 0,5 ha. V boreálních lesích je to 1 ha a více. Ale to není náš případ. Holá plocha i do velikosti 0,5 ha má tedy v přírodě blízkých lesích své bioekologické opodstatnění, protože i ona přispívá k biodiverzitě rostlin a živočichů vázaných na tento biotop. Ale pro případy takových odlesněných ploch příroda disponuje různými „programy“ znovuosídlení sekundární sukcesí k novému závěrečnému lesu přes les přípravný a přechodný. Jelikož holé plochy o výměře řádově do cca 0,5 ha vznikají i v přírodním středoevropském lese spíše jako výjimka, lze je také jako výjimku připustit i v lese hospodářském, avšak s tímtež programem následné ob-

novy jako v přírodě, tj. postupem napodobujícím druhotnou sukcesi. Je-li to pravděpodobné (spíše skoro jisté), že zákonem povolené holé seče jakékoliv výměry budou lesním provozem nadále „s velkou oblibou“ využívány, a tím by vlastně nedošlo k ústupu od holosečného hospodářství, je velmi potřebné celkovou roční holosečnou těžbu nějakým způsobem limitovat (třeba podílem z ročního etátu úmyslné obnovní těžby).

38

Jak postupovat přírodě blízkým způsobem na kalamitních holinách?

Holina ve středoevropských lesích je ekosystémový excés, který se však i zde občas přirozeně vyskytuje jako důsledek různých škodlivých vlivů. Proto i v lese blízkém přírodě může holina za určitých okolností vzniknout, a to přirozeným vývojem lesa i uměle obnovní těžbou. V takovém případě je nutno použít pionýrské dřeviny a založit s jejich pomocí dočasný přípravný les nebo počkat na jeho spontánní vznik. Extrémní podmínky na holoseči, jako je celodenní sluneční záření, vystavení stromků větrům a mrazům, můžeme zmírnit jen prostřednictvím pionýrských dřevin. Příroda nevytvořila smrkobřízy, jedlojeřáby, bukoosiky a duboolše, ale smrky, jedle, buky a duby, které vybavila hranatým, těžkým, válečkovitým nebo smolným semenem pro obnovu pod ochranou mateřských porostů, nebo přípravných porostů z břízy, jeřáby, osiky a olše, a ty obdařila napopak lehkým, ochmýřeným semenem nebo dužinou sloužící jako potrava ptákům i savcům k dalekému roznosu na pro ně vhodná stanoviště.

Zalesňování holin se pak provádí v intencích sekundární sukcese, a to v rozsahu odpovídajícím podle našeho názoru minimálně 50 % zalesňované plochy. Počítáme s budoucí přirozenou obnovou nebo podsadbou přípravných porostů pionýrských dřevin dřevinami cílovými, vesměs kli-

maxovými, zejména jedlí a bukem, ale i dalšími včetně smrku. Části holiny, kde se přirozená obnova nepodaří v horizontu zhruba do 10 let, se zalesní stanovištně vhodnou cílovou dřevinou s využitím všech jednotlivě rostoucích „pionýrů“.

Zajišťovat příslušné podíly MZD však lze i tam, kde již existují kultury smrku. Po dosažení výšky cca 1–2 m se totiž část smrkové odrůstající kultury až mlaziny využije pro dosadbu melioračního buku nebo lípy přísadbou ke smrkům seřezaným na pahýl s ponecháním jedné vrchní větve v posledním živém přeslenu k biologické ochraně proti okusu zvěří a k podpoře přisazené sazenice. To je biologicky a ekonomicky snad nejvhodnější způsob vnosu melioračních dřevin tam, kde jsou ohroženy zvěří. Seřezání smrků se provede ve skupinkách 20–30 m × 20 m. Na okraji těchto skupinek se současně vytvoří vnitřní porostní plášť a částečné výškové členění porostu opožděnou dosadbou MZD. To vše přispívá ke zvýšení stability smrčiny.

Přímo na holinu lze kultivovat klimaxové dřeviny jen do pruhu podél porostní stěny vrhající víceméně celodenní stín. Ale i tam je vhodné přimístit k nim některou doprovodnou, rychleji rostoucí dřevinu. Ta by měla vytvořit náhradní (doplňkovou) clonu pro případ předčasného ústupu zatím clonící porostní stěny nahodilou těžbou. Pro takový případ se volí směs, jako např. osika s bukem, olše s jedlí nebo smrkem, bříza s borovicí, smrkem nebo jedlí, klen s jedlí atd. Na kalamitních holinách vítáme všechny zoochorní a anemochorní druhy dřevin, které bezpochyby a zadarmo tyto plochy brzy osídlí. Jen souvislý pokryv třtin rodu *Calamagrostis* a přemnožená zvěř zabrání jejich přirozené obnově.

Pionýrské dřeviny odstraňujeme nejdříve v okamžiku, kdy splnily ekologickou a meliorační funkci nebo začnou škodit cílovým dřevinám. Argument, že bříza ošlehává smrk, je sice pravdivý, ale jen do doby, než bříza předrostne smrk a začnou usychat její spodní větve. I zde je však možno břízu přiměřeně vyvětřovat. Je prokázáno, že zvláště bříza, olše a jeřáb zlepšují půdní vlastnosti, že podporují dekompozici a uvolňování živin, pronikají do hlubších horizontů půd, působí jako prevence před degradací stanovišť, a dokonce zlepšují stanovištní podmínky i svou nižší intercepcí. Obnova humusové formy pod těmito dřevinami (ale i pod jívou a osikou)

je záležitostí několika desetiletí, a proto by měly být ponechány na ploše po dobu celé jejich generace, tj. cca 50–90 let, což by mimoděk přispělo i k věkové diferenciaci nově zakládaných porostů. Neumím si představit, jak jinak na holině dosáhnout výškově diferencovaného lesa, jak požaduje státní lesnická politika. Břízu, olši, osiku, ale i jeřáb můžeme dobře zpeňžit jako vlákninu nebo pilařskou kulatinu a dokonce i jako loupáčku, dýhárenskou s čepem + 18 cm. Zpracovatelé se to naučí, jakmile bude těchto dřevin více.

Biologicky nejvhodnější, ačkoliv jen podmíněně účinná, je ochrana pomocí dřeviny méně atraktivní pro zvěř, vysazené ve dvojsadbě, resp. až trojsadbě spolu s cílovou dřevinou, ale vždy s pionýrskou krycí dřevinou. Vcelku dobře fungují je taková individuální ochrana jen tehdy, když les není „přezvěřen“. Osvědčilo se použít dvojsadbu smrku s bukem, dubem, klenem a lípou a po splnění ochranné funkce smrk „vrškovat“. Rovněž je vhodná přísadba ke kmínkům břízy, olše apod., které budou po splnění ochranné funkce též vrškovány. Pěkně rostou cílové listnáče i ve dvojsadbě s modřínem, olší, smrkem, nejlépe ještě s využitím pařezů, např. smrk – listnáč – pařez.

Velmi obezřetně musíme přistupovat k použití smrku do 5. LVS při zakládání kultur na holinách (jiná situace nastane při podsadbách) ve dvojsadbách a v řadových výsadbách, jelikož velmi často a z různých důvodů se ze smrku jako pomocné dřeviny stává dřevina hlavní, což si jistě nepřejeme.

Poznámka: s ohledem na námi předpokládaný nedostatek vhodných sazenic v následujícím období přichozích velkých kalamit předkládáme níže uvedené sponové modely se smrkem jako pomocnou dřevinou (jelikož je snadno dostupný) a s akceptováním všech stávajících nebo dodatečně nalétnutých přípravných dřevin. Tyto modely musí být modifikovány dle místních podmínek. Zvláště se bude jednat o nově zakládané porosty v HS 43, 45, 53 a 55, kde cílovými dřevinami bude BK, DB, LP, TR, KL, JD, DG. Například na stanovištích, kde můžeme očekávat úhyn smrku do 40–60 let, vysadíme tři řady SM v 1, 5 m sponu a co 3 m řadu DB, LP nebo co 6 m DG, JDO, nebo co 8 m TR atd. Kultury pokud mož-

no nevyžíváme a chemicky neochraňujeme, ale růst buřeně eliminujeme ošlapávaním.

Zvláštní pozornost musíme věnovat zakládání nového lesa na všech velkých kalamitních holinách. Holiny rozčleníme na menší pracovní články o velikosti cca 5 ha s využitím přirozených trvalých linií (cesty, vodní toky ap.). Tyto pracovní články nám při dalším zařízení lesa poslouží k novému označení porostů. Jednotlivé články budou od sebe odděleny nezalesněnými a trvale udržovanými průseky o šířce 6–8 m. V některých rozích postavíme nízké kazatelny, které nám poslouží ke snazšímu lovu. Po obvodu článků založíme porostní plášť. Uvnitř článků vytyčíme přibližovací linky, pokud možno šikmo přes vrstevnice v terénech do 15 %, v prudších svazích po terénních úpravách taktéž šikmo, jinak je orientujeme po spádnicí, což činí potíže při odvodnění linky. V lanovkových terénech přibližujeme s výhodou proti svahu. Linky následně stabilizujeme kůly v rozestupu cca 60 m a šíří pro pojezd harvestoru, traktoru nebo lanovky. Mezi těmito linkami vložíme rozčleňovací linky v rozestupu cca 30 m orientovaných šikmo k přibližovací lince, čímž stabilizujeme vnitřní pracovní pole kosodélníkového tvaru do tzv. čepelce. Vlastní čepelce bude mít rozlohu cca 10 arů. Tímto založíme mozaikovitý vzhled budoucího lesa s jeho různou druhovou a výškovou texturou. V každém pracovním článku založíme kontrolní oplocenku k posouzení vlivu zvěře na ekosystém. Výsledky kontrol nám poslouží k obhospodařování zvěře. Toto vše zakreslíme do pracovní mapy.

Vlastní zalesňovací projekt může být navržen takto: V 10 m rozestupu zalesníme střídavě po celé ploše článku k některým pařezům 1–5 sazenic MD, TR, případně DG, JDO. MD by měl mít vždy věkový předstih, nejlépe 10 let, čehož při jednorázové obnově holiny těžko dosáhneme, vyhledáváme tedy alespoň terénní vyvýšeniny. V některých čepelcích zalesníme s plným počtem sazenic BO, LP, KL, resp. ty druhy, které se nemohou přirozeně zmladit, protože se v okolí nevyskytují v plodícím věku. Pro přirozené nebo umělé zalesnění přípravnými dřevinami, (např. OL pro JD) vyčleníme cca 50 % plochy článku do střídavých pracovních čepelců dle růstových podmínek, které po jejich zapojení začneme postupně podsazovat klimaxovými dřevinami. Ostatní plochu můžeme zalesnit smr-

kem v řadách (v podstatě jako přípravnou dřevinou). Po dosažení výšky smrků cca 2 m provedeme v čepeli komolení smrku a přísadbu klimaxových dřevin BK, DB s případným přimíšením dalších dřevin v zájmu co největší druhové pestrosti. Některé smrky na kraji čepel ponecháme růst a ty pak vytvoří hluboko zavětvené stromky k vnitřnímu zpevnění porostu ve vtroušeném nebo až v přimíšeném zastoupení. Ke smrku musí být přimíšen nebo vtroušen vždy buk nebo jiná listnatá dřevina, nejen kvůli intercepci. Zvláště důležité je grafické a slovní označení záměrů výkonného lesního hospodáře, jednak aby v porostním článku „nezabloudil“ a z důvodu předání svého záměru svému následovníku.

Výše uvedený návod je pouze příkladem, důležitá je základní strategie pro obnovu po velkých kalamitách: totiž co největší všeobecná pestrost budoucího porostu – druhová, výšková i tloušťková, jinými slovy bohatá druhová a prostorová struktura.

Přirozeně nalétnuté pionýrské a meliorační dřeviny nevysekáváme jako „nežádoucí“, jak se s tím ještě dnes často setkáváme; tento nešvar je snad „geneticky zafixován“ jak u některých lesníků, tak i kontrolních orgánů, které ještě v nedávné minulosti ukládaly v nápravných opatřeních přimíšené pionýry z kultur jehličnanů odstraňovat (dle ústního sdělení i v roce 2017 na jedné beskydské lesní správě LČR!).

Přípravné porosty pionýrských dřevin přiměřeně vychováváme a necháme je dorůst do doby, kdy naplní svou ekologickou funkci, i déle jako zápojné dřeviny. Odstraňujeme přebytečné stromky v přibližném 2–3 m sponu seřezáním na pahýl v hloučcích až skupinách, které dodatečně podsazujeme jedlí. Stromky seříznuté na pahýl nám poslouží jako opěra k instalaci oplůtků pro jedli. Ostatní prořezávkou odstraňované dřeviny seřezáváme na vysoký pařezek; následné pařezové výmladky poslouží k biologické ochraně buku, lípy, jedle a jiných dřevin (provede se v zimě), k posílení klidu přízemního ovzduší nebo k obohacení potravní nabídky pro zvěř. Pokud chceme potlačit výmladnost dřevin, výřez provedeme v létě. Případné výmladky do zimy nezdrěvnatí a následně zmrznou. Zbylé přípravné dřeviny dále přiměřeně vychováváme a těžíme je postupně s užitkem jako každou jinou hospodářskou dřevinu.

Na extrémních stanovištích můžeme použít i hnízdovou sadbu zvláště

smrku okolo pařezů. Takto vysázený smrk vytvoří na holině hloučky („kužele“), které za přispění autoredukce položí základ k budoucímu rozvolněnému smrkovému porostu. V subalpinském pásmu je vhodné a úspěšné zalesňování v tzv. „rotách“; spolu s jeřábem docílíme založení jeřábové smrčiny parkového vzhledu, která je tomuto biotopu vlastní.

Bylo by mylné domnívat se, že naše představa je mít lesy porostlé „jen samými“ pionýrskými dřevinami. Ale v případě obhospodařování porostů přírodě blízkým způsobem jsem stoupencem jejich počáteční vysoké účasti (i k obohacení potravní nabídky pro zvěř), a později – přiměřeně. Na velkých kalamitních holinách je v našich podmínkách použití přípravných dřevin jediným přírodě blízkým způsobem obnovy lesa a jedinou reálnou možností, jak dosáhnout výškově a věkově diferencovaných lesů.

39

Je ekonomicky rentabilní využití přípravných dřevin na kalamitních holinách?

Využitím každé dřeviny v závislosti na stanovišti a výchově lze docílit ekonomického profitu. Lesní výroba se vyznačuje dlouhou výrobní dobou. Z toho plyne, že na ekonomické zhodnocení a rentabilitě toho nebo onoho hospodaření se musí pohlížet s určitým časovým odstupem. Jedná se totiž o otázku ceny dřeviny a sortimentu danou na aktuálním trhu. Předpovídat ji na několik desetiletí není zcela jednoduché. Dřevařský průmysl bude mít dostatek času se tomu přizpůsobit. Při již probíhající globální změně klimatu není možné vysazovat dřeviny podle potřeb dřevozpracujícího průmyslu.

Proto využití přípravných dřevin (břízy, topoly, vrby, jeřáby, olše apod.) lze považovat za ekologický i ekonomický přístup. Na většině holin porost vznikne z přípravných dřevin bez větší nákladů, tzn. bez výrazných